

Οδηγίες εκπόνησης πτυχιακών εργασιών

Βοήθημα για τους φοιτητές του Τμήματος
Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του
ΤΕΙ Αθήνας

Επιμέλεια:

Γιώργος Γιαννακόπουλος

Δάφνη Κυριάκη-Μάνεση

Διονύσης Κόκκινος

2009

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	3
Επιλογή θέματος.....	4
Έγκριση θέματος.....	4
Εκπόνηση	5
Κατάθεση - Εξέταση - Παρουσίαση.....	5
ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	7
Η εμφάνιση των εργασιών.....	7
Η δομή του κειμένου	8
Η γλώσσα του κειμένου	11
Γενικές οδηγίες.....	14
Ειδικές οδηγίες	15
Παραπομπές - Τεκμηρίωση.....	16
Ενδεικτικά παραδείγματα βιβλιογραφικών αναφορών με το σύστημα Harvard.....	16
Χρήσιμες οδηγίες παρουσίασης βιβλιογραφικών αναφορών.....	17
Μορφή αρχείων.....	19
Ονοματολογία αρχείων (filenames)	19
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ	20

ΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι φοιτητές του Η' εξαμήνου εκπονούν υποχρεωτικά πτυχιακή εργασία με θέμα που πρέπει να έχει άμεση σχέση με το γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος. Προϋπόθεση για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας αποτελεί η επιτυχής ολοκλήρωση των μαθημάτων «Μέθοδοι έρευνας» και «Σεμινάριο τελειοφοίτων». Η επεξεργασία της πτυχιακής εργασίας μπορεί να επεκταθεί και πέρα από τη λήξη του τελευταίου έτους σπουδών, ανάλογα με την έκταση και τις απαιτήσεις του θέματος.

Η πτυχιακή εργασία δηλώνεται στη γραμματεία του Τμήματος από 1 Οκτωβρίου έως 20 Νοεμβρίου για το χειμερινό εξάμηνο και από 1 Μαρτίου έως 20 Απριλίου για το εαρινό εξάμηνο. Για τη δήλωση της πτυχιακής εργασίας απαιτείται η συμπλήρωση σχετικής αίτησης και η υποβολή υπομνήματος με σύντομη περίληψη της εργασίας και αρχική ενδεικτική βιβλιογραφία. Στη σύντομη περίληψη καλό είναι να συμπεριλαμβάνονται οι παράμετροι της εργασίας, η μεθοδολογία της έρευνας που θα χρησιμοποιηθεί καθώς και η πιθανή συνεισφορά της στην ήδη υπάρχουσα γνώση ή στην επιστήμη. Για τη συγγραφή του υπομνήματος οι φοιτητές οφείλουν να συνεργάζονται με τον καθηγητή που επιβλέπει την πτυχιακή εργασία.

Η πτυχιακή εργασία αντιστοιχεί σε 20 διδακτικές μονάδες. Δηλαδή ο φοιτητής που ολοκληρώνει με επιτυχία την πτυχιακή του εργασία πιστώνεται με 20 διδακτικές μονάδες.

Σκοπός της πτυχιακής εργασίας είναι η εμβάθυνση των τελειοφοίτων του Τμήματος σε ένα επίκαιρο θέμα εφαρμοσμένης έρευνας ή σε γνωστικό αντικείμενο που έχει άμεση σχέση με την ειδικότητα των σπουδών.

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας χρησιμοποιούνται, εφόσον είναι απαραίτητο, οι χώροι και ο εξοπλισμός του ΤΕΙ. Πτυχιακή εργασία μπορεί επίσης να έχει ως πεδίο έρευνας και εφαρμογής διάφορους φορείς ύστερα από απόφαση του Συμβουλίου του Τμήματος.

Επιλογή θέματος

Το θέμα της πτυχιακής εργασίας μπορεί:

- 1) Να είναι επιλογή του φοιτητή, σε συνεννόηση με έναν από τους διδάσκοντες του Τμήματος, ο οποίος θα είναι και ο επιβλέπων της πτυχιακής εργασίας ή
- 2) Να είναι ένα από τα προτεινόμενα θέματα για πτυχιακές εργασίες που αναρτούν οι διδάσκοντες στον πίνακα ανακοινώσεων ή έξω από τα γραφεία τους και τα οποία προτίθενται να επιβλέψουν.

Σε κάθε περίπτωση το θέμα θα πρέπει να μην έχει εκπονηθεί από άλλο φοιτητή ή αν έχει ήδη εκπονηθεί να εξετάζεται μία άλλη οπτική ή να παρουσιάζει νέα στοιχεία. Οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στο σύνολο των πτυχιακών που έχουν εκπονηθεί στο Τμήμα, στην αίθουσα Β12 και στη σχετική βάση δεδομένων.

Ενδεικτικά είδη θεμάτων: Βιβλιογραφίες, Αποδελτιώσεις, Παρουσιάσεις Βιβλιοθηκών, Περιγραφές αρχείων, Επισκοπήσεις, Συγκρίσεις, Μελέτες περίπτωσης, κ.λπ.

Κάθε διδάσκων αναλαμβάνει από 3 – 5 πτυχιακές εργασίες θεμάτων συναφών προς το γνωστικό του αντικείμενο. Μπορεί να υπάρξει και συνεπίβλεψη εργασιών εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο λόγω της φύσης του θέματος της πτυχιακής εργασίας. Υπάρχει η δυνατότητα να αναλάβουν την εκπόνηση ενός θέματος δύο φοιτητές, με την προϋπόθεση ότι τα μέρη της εργασίας είναι διακριτά και είναι σαφής η συμβολή του καθενός από τους δύο στη συγκεκριμένη μελέτη και συγγραφή. Επίσης, το θέμα πρέπει να είναι αρκετά ευρύ που να αιτιολογεί ή και να επιβάλλει τη συνεργασία.

Έγκριση θέματος

1. Οι φοιτητές υποβάλλουν αίτηση εκπόνησης πτυχιακής εργασίας, η οποία περιλαμβάνει το θέμα και μικρό υπόμνημα που αφορά το επιστημονικό πλαίσιο του

θέματος, την προτεινόμενη μεθοδολογική προσέγγιση εξέτασής του και το αναμενόμενο πεδίο έρευνας. Υποβάλλουν επίσης μια ενδεικτική αρχική βιβλιογραφία. Παράλληλα, ενημερώνουν ότι έλεγξαν τη βάση των πτυχιακών εργασιών του Τμήματος (αίθουσα B12) και ότι το θέμα δεν έχει ήδη εκπονηθεί από άλλο φοιτητή.

2. Οι αιτήσεις των φοιτητών υποβάλλονται για μεν το χειμερινό εξάμηνο από 1/9 έως 20/10, για δε το εαρινό από 1/3 έως 20/4.

3. Οι αιτήσεις συζητούνται και εγκρίνονται από τον αντίστοιχο τομέα και το Απόσπασμα Πρακτικού που αναφέρει ποιες εργασίες εγκρίθηκαν ή απορρίφθηκαν ή απαιτούν περαιτέρω διευκρινήσεις αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος από την οποία οφείλουν να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι. Οι τυχόν διευκρινήσεις ή η υποβολή τροποποιημένου θέματος για τις προτάσεις πτυχιακών που απορρίφθηκαν μπορούν να γίνουν μέσα σε μια εύλογη προθεσμία που ορίζει η συνέλευση του τομέα και την ανακοινώνει μαζί με τις εγκρίσεις των πτυχιακών εργασιών. Μικρές αλλαγές στη διατύπωση του θέματος μπορούν να γίνουν με εισήγηση του επιβλέποντος καθηγητή.

Εκπόνηση

Οι φοιτητές υποβάλλουν την εργασία τους τμηματικά στους επιβλέποντες καθηγητές, οι οποίοι με τη σειρά τους ανταποκρίνονται σε εύλογο χρονικό διάστημα και προβαίνουν στις απαραίτητες διορθώσεις. Οι φοιτητές επικοινωνούν σε τακτά χρονικά διαστήματα με τους επιβλέποντες καθηγητές, επιλύουν τις απορίες τους, λαμβάνουν οδηγίες και τέλος παραδίδουν στους καθηγητές τους την τελική μορφή της εργασίας τους 15 ημέρες πριν την κατάθεση της εργασίας στη Γραμματεία του Τμήματος.

Κατάθεση - Εξέταση - Παρουσίαση

1. Οι εργασίες κατατίθενται σε 4 αντίτυπα (έντυπη μορφή) μαζί με ένα CD (ηλεκτρονική μορφή) για το εαρινό εξάμηνο έως τις 20/3 και για το χειμερινό

εξάμηνο έως τις 20/9. Το CD θα περιέχει την εργασία σε ένα μοναδικό αρχείο είτε σε μορφή αρχείου κειμένου Word (.doc) είτε σε μορφή κειμένου της Adobe (.pdf)

2. Η εξέταση - παρουσίαση των πτυχιακών εργασιών θα γίνεται σε ημερομηνίες που θα αποφασίζει το Τμήμα και θα ανακοινώνονται έγκαιρα σε όλους τους ενδιαφερόμενους. Η παρουσίαση των πτυχιακών εργασιών που έχουν κατατεθεί θα λαμβάνει χώρα, σε διάστημα 15 ημερών από την τελική ημερομηνία κατάθεσης κάθε εξαμήνου. Οι παρουσιάσεις γίνονται με PowerPoint και ακολουθούν ερωτήσεις. Η διαδικασία είναι ανοικτή για όλους τους ενδιαφερόμενους.

3. Μετά τις παρουσιάσεις και εφόσον οι πτυχιακές εργασίες κριθούν επαρκείς, οι τριμελείς επιτροπές, μετά από πρόταση του επιβλέποντος καθηγητή, αξιολογούνται και βαθμολογούνται. Εκτός από το περιεχόμενο βαθμολογείται και ο τρόπος παρουσίασης. Σε περίπτωση που δύο φοιτητές συνεργάζονται για την εκπόνηση μίας πτυχιακής εργασίας δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι θα βαθμολογηθούν και οι δύο με τον ίδιο βαθμό. Ακολούθως, οι τριμελείς επιτροπές συντάσσουν τα πρακτικά και τα καταθέτουν στη Γραμματεία του Τμήματος. Οι φοιτητές συμπληρώνουν τα σχετικά βιβλιογραφικά έντυπα και ο επιβλέπων καθηγητής καταθέτει στη Γραμματεία το σύνολο των εγγράφων. Τέλος, οι εργασίες (ένα έντυπο και το ηλεκτρονικό αντίγραφο) κατατίθενται στην αίθουσα B12 ώστε να ενταχθούν στη βάση των πτυχιακών εργασιών του Τμήματος.

Σε περίπτωση που πτυχιακή εργασία κριθεί ελλιπής, αναπέμπεται για συμπληρωματική επεξεργασία, οπότε επαναλαμβάνεται η διαδικασία υποβολής και παρουσίασης στο επόμενο εξάμηνο.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Το κείμενο αυτό έχει στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές του Τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης στην εκπόνηση των πτυχιακών εργασιών τους.

Η εμφάνιση των εργασιών

Για τη διαμόρφωση του κειμένου των πτυχιακών εργασιών χρησιμοποιείτε τις παρακάτω προδιαγραφές:

<i>Γραμματοσειρά:</i>	Times New Roman
<i>Μέγεθος γραμματοσειράς</i>	12 pt
<i>Επικεφαλίδες:</i>	12 pt, bold (έντονα)
<i>Περιθώρια:</i>	Επάνω: 2,54 εκ. Κάτω: 2,54 εκ. Αριστερά: 3,17 εκ. Δεξιά: 3,17 εκ.
<i>Διάστιχο:</i>	1,5
<i>Αρίθμηση σελίδων:</i>	Υποσέλιδο – δεξιά.
<i>Στοίχιση κειμένου:</i>	Πλήρης
<i>Παράγραφοι:</i>	Μεταξύ των παραγράφων να μεσολαβεί μία εσοχή (tab).
<i>Έκταση κειμένου:</i>	Το ελάχιστο 35 σελίδες (συμπεριλαμβανομένων πινάκων, βιβλιογραφίας, παραρτημάτων, κ.λπ.) για ατομική εργασία και 70 σελίδες για των δύο ατόμων.
<i>Γλώσσα κειμένου:</i>	Ελληνική (ή και Αγγλική).

Η δομή του κειμένου

1. Σελίδα τίτλου που περιλαμβάνει:

- Ίδρυμα / Σχολή / Τμήμα
- Τίτλο εργασίας
- Ονοματεπώνυμο φοιτητή
- Ονοματεπώνυμο επιβλέποντος καθηγητή
- Τόπο και χρόνο έκδοσης

Η σελίδα τίτλου μπορεί να ταυτίζεται με το εξώφυλλο της εργασίας.

Για το εξώφυλλο της εργασίας υπάρχει σχετικό υπόδειγμα. (Βλ. Παράρτημα)

2. Ευχαριστίες ή αφιερώσεις.

3. Πίνακας περιεχομένων με επιθυμητή τη χρήση συνδέσμων (links). Για να γίνει ο πίνακας αυτός πρέπει οι επικεφαλίδες των κεφαλαίων, να είναι headings. Για τα headings προτείνεται γραμματοσειρά ενιαία 12pt bold (έντονα).

4. Περίληψη στην ελληνική γλώσσα (100-250 λέξεις).

5. Λέξεις-κλειδιά (μέχρι 10) στην ελληνική γλώσσα.

6. Περίληψη στην αγγλική γλώσσα (αντίστοιχη της ελληνικής, 100-250 λέξεις).

7. Λέξεις-κλειδιά (μέχρι 10) στην αγγλική γλώσσα.

Κάθε πτυχιακή εργασία πρέπει να περιλαμβάνει την εισαγωγή, το κυρίως σώμα ή θέμα, τα συμπεράσματα ή τον επίλογο και τις βιβλιογραφικές αναφορές.

Εισαγωγή

Στην εισαγωγή εξηγήστε με δικά σας λόγια, το θέμα, το αντικείμενο της εργασίας, και αναλύστε πώς πρόκειται να διαρθρώσετε την εργασία, πώς θα ανταποκριθείτε στα ζητούμενά της, καθώς και ποια μεθοδολογία θα ακολουθήσετε.

Πιο συγκεκριμένα, να αναφέρετε στην πρώτη παράγραφο το θέμα που πρόκειται να μελετήσετε και ακολούθως εξηγήστε με δικά σας λόγια το αντικείμενο της εργασίας.

Στη συνέχεια αναλύστε πώς πρόκειται να διαρθρώσετε την εργασία και πώς θα ανταποκριθείτε στα ζητούμενά της.

Εντάξτε το θέμα σας στο επιστημονικό πεδίο στο οποίο κινείται (π.χ. διαχείριση γνώσης, τεχνολογίες πληροφοριών, μουσειολογία, διοίκηση βιβλιοθηκών, κ.λπ.). Εξηγήστε πώς εντάσσεται η δουλειά σας στο ειδικότερο αυτό επιστημονικό πεδίο του κλάδου σας. Αναφέρετε σε τι συνεισφέρει αυτή η εργασία στην Επιστήμη της Πληροφόρησης και γιατί είναι σημαντική (καλύπτει κάποιο κενό στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, είναι μια πρωτότυπη σκέψη που προωθεί την έρευνα στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο του κλάδου, κ.λπ.). Τονίστε την πρωτοτυπία, αν υπάρχει. Εξηγήστε με βάση τα παραπάνω γιατί επιλέξατε το συγκεκριμένο θέμα.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να επισημανθούν οι παράμετροι της εργασίας και να παρουσιαστεί η μεθοδολογία της έρευνας. Να αναφερθούν οι λόγοι επιλογής τόσο του θέματος όσο και της έρευνας που διεξήχθη, π.χ. ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις.

Αναλυτικότερα, θα πρέπει να αναφερθείτε στο χώρο που θα κινηθείτε, που επικεντρώνεστε και γιατί, τι έχετε αποκλείσει από τη συγκεκριμένη εργασία και με ποια λογική (αν π.χ. εξετάζονται οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και έχουν επιλεγεί μόνο όσες είναι σε μεγάλα ιδρύματα, θα πρέπει να εξηγηθεί γιατί δεν εξετάζονται οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες των μικρών περιφερειακών ιδρυμάτων).

Δώστε με σαφή και αναλυτικό τρόπο τη μεθοδολογία που ακολουθήσατε για την έρευνα και εξηγήστε γιατί επιλέξατε τη ή τις συγκεκριμένες μεθόδους και σε τι συνεισφέρουν στη διερεύνηση του συγκεκριμένου θέματος. Π.χ. μέθοδοι έρευνας κοινωνικών επιστημών (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις). Πως κάνατε την έρευνα (δείγμα, σύνθεση ερωτηματολογίου, διακίνηση, μέθοδοι ανάλυσης των στατιστικών δεδομένων που προέκυψαν, κ.λπ.).

Τέλος, δώστε ορισμούς των κυριότερων όρων που θα αναφερθούν και θα αναλυθούν στην εργασία.

Σκοπός της εισαγωγής είναι να βοηθήσει τον αναγνώστη να αντιληφθεί το στόχο της εργασίας. Πρέπει να είστε συνετοί και να μην υπόσχεστε κάτι που δεν θα αναπτυχθεί

στη συνέχεια. Για το λόγο αυτό, η εισαγωγή γράφεται ή έστω ξαναγράφεται πάντοτε στο τέλος.

Κυρίως σώμα της εργασίας

Το κυρίως σώμα της εργασίας χωρίζεται σε ενότητες ή κεφάλαια και σε αυτό αναπτύσσεται το θέμα και η επιχειρηματολογία της.

Περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική έρευνα, την ανάλυση της μεθοδολογίας της έρευνας που διεξήχθη και την ανάλυση των δεδομένων και των στοιχείων που έχουν συγκεντρωθεί. Η παράθεση των δεδομένων πρέπει να γίνει με λογική σειρά και τρόπο τέτοιο, ώστε να διευκολύνεται η επεξεργασία, η σύνθεση και η εξαγωγή εποικοδομητικών συμπερασμάτων. Ειδικά η βιβλιογραφική έρευνα, είναι η απλούστερη μέθοδος έρευνας και δεν λείπει από καμία επιστημονική εργασία.

Το κείμενο δεν θα πρέπει να είναι περιγραφικό, αλλά αναλυτικό και συνθετικό. Πρακτικά, οι φοιτητές δεν θα πρέπει να μεταφέρουν μέρη ή αποσπάσματα από σημειώσεις, βιβλία και άλλες πηγές στο κείμενό τους, αλλά να αναπτύξουν με δικό τους τρόπο τις πληροφορίες που έχουν συγκεντρώσει. Το ζητούμενο δεν είναι η συσσώρευση πληροφοριών, αλλά η κριτική επεξεργασία ενός θέματος.

Συμπεράσματα

Στα συμπεράσματα μπορούν να εντοπίζονται τα βασικά σημεία της εργασίας, μπορούν να διατυπώνονται ερωτήματα και προβληματισμοί και ακόμα θα μπορούσαν να διατυπώνονται προτάσεις σχετικές με το θέμα. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αποφεύγονται γενικόλογες και αόριστες επισημάνσεις και προτάσεις. Επιθυμητές θα ήταν προτάσεις για μελλοντικές εργασίες και έρευνες.

Στα συμπεράσματα θα μπορούσε να αναφερθεί και η χρησιμότητα της πτυχιακής εργασίας ή η συνεισφορά της στην κεκτημένη γνώση και στην επιστήμη.

Βιβλιογραφικές αναφορές - Βιβλιογραφία

Οι αναφορές θα πρέπει να ακολουθούν κάποιο συγκεκριμένο πρότυπο¹. Το σύστημα Harvard είναι αυτό που προτείνεται από το Τμήμα (βλ. παρακάτω σχετικά παραδείγματα). Οι βιβλιογραφικές αναφορές που θα παρατίθενται πρέπει να αναφέρονται στο κυρίως σώμα της εργασίας και αντίστροφα. Στο τέλος της εργασίας παρουσιάζονται οι βιβλιογραφικές αναφορές που χρησιμοποιήθηκαν σε αναπτυγμένη μορφή. Αν υπάρχει λόγος να αναφερθούν και έργα που δεν αναφέρονται στο κείμενο αυτό μπορεί να γίνει με την ένδειξη: Πρόσθετη βιβλιογραφία.

Όπου υπάρχει ανάγκη να αναφερθούν περισσότερες πληροφορίες ή να γίνουν διευκρινήσεις θα πρέπει να υπάρχουν αριθμημένες υποσημειώσεις (στο κάτω μέρος της σελίδας). Στις υποσημειώσεις καταγράφονται πληροφορίες που κρίνουμε ότι δεν χρειάζεται να αναφερθούν στο κυρίως κείμενο, αλλά είναι χρήσιμο να υπάρχουν για την καλύτερη τεκμηρίωση ή κατανόηση του κειμένου.

Παραρτήματα (αν υπάρχουν)

Στα παραρτήματα υπάρχει συνήθως συνοδευτικό υλικό που υποστηρίζει το κείμενο. Μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτηματολόγια, στατιστικά στοιχεία, σχετική νομολογία, φωτογραφίες, κ.λπ.

Η γλώσσα του κειμένου

Καλό θα ήταν ο λόγος που χρησιμοποιείτε να είναι απλός και περιεκτικός, χωρίς μεγάλες προτάσεις, ενώ ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δίνεται στην επιχειρηματολογία και την επιστημονική τεκμηρίωση των απόψεων που εκθέτετε.

Αξίζει να επισημανθούν τα εξής:

¹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα πρότυπα, μπορείτε να ανατρέξετε στις σημειώσεις του μαθήματος «Βιβλιογραφία».

- Αφήνετε πάντα ένα κενό μετά τα σημεία στίξης και μην «κολλάτε» τις λέξεις.
- Οι παράγραφοι δηλώνονται με τη χρήση μιας «εσοχής» (tab).
- Προσοχή επίσης στη χρήση των σημείων στίξεως: Το κόμμα υποδεικνύει μικρή παύση κατά την εκφορά του λόγου. Πιο συγκεκριμένα, το χρησιμοποιούμε για να χωρίζουμε ασύνδετες προτάσεις ή λέξεις (παράδειγμα: *Ο δάσκαλος, ο μαθητής, το διδακτικό αντικείμενο, αποτελούν τρεις βασικούς πόλους της εκπαιδευτικής διαδικασίας*), μετά την κλητική (*Παιδιά, ας αρχίσουμε το μάθημα*), ή για να χωρίσουμε τις δευτερεύουσες προτάσεις από τις κύριες (*Δεν πήγαμε εκδρομή, γιατί έβρεξε*). Εξαιρέση αποτελούν οι ειδικές, οι πλάγιες ερωτηματικές και οι λεγόμενες διστακτικές προτάσεις. Παραδείγματα: *Οι μαθητές πιστεύουν πως το μάθημα πρέπει να γίνεται με άλλο τρόπο. Αναρωτιούνται αν ο δάσκαλος θα συμφωνούσε μαζί τους. Φοβούνται μήπως δεν συμφωνεί.*
- Μην χρησιμοποιείτε λογοτεχνικό ύφος, αποφύγετε τα επίθετα.
- Αποφύγετε τις μεγάλες προτάσεις, που ξεπερνούν τις τέσσερις-πέντε σειρές. Έχετε πάντα κατά νου το απλουστευμένο συντακτικό σχήμα «υποκείμενο-ρήμα-αντικείμενο» και προσπαθείτε να μην παρεμβάλετε μακροσκελείς δευτερεύουσες προτάσεις. Διατυπώνετε τις σκέψεις σας με τρόπο κατά το δυνατόν απλό, κατανοητό και συγχρόνως μεστό, σε σύντομες και ξεκάθαρες εννοιολογικά προτάσεις.
- Μην ξεχνάτε ότι ένα επιστημονικό κείμενο δεν πρέπει να είναι απλώς περιγραφικό. Είναι σκόπιμο να αναλύετε τα ζητήματα που προκύπτουν από τη μελέτη σας, να διατυπώνετε και τις δικές σας απόψεις και να συνδέετε κατά το δυνατόν τα βιβλιογραφικά δεδομένα με τις συναφείς εμπειρίες σας.
- Χρησιμοποιείτε γ' πρόσωπο όταν γράφετε. Όπου είναι απαραίτητο, μπορείτε να καταφύγετε στο α' πληθυντικό: *Στη συνέχεια της μελέτης μας, θα επιχειρήσουμε...* Προτιμότεροι όμως είναι άλλοι συντακτικοί τύποι: η αλλαγή του υποκειμένου (*Η παρούσα μελέτη δεν θίγει ζητήματα όπως...*), ή η παθητική φωνή: (*Στην μελέτη αυτή επιχειρείται μία νέα προσέγγιση...*), που σας βοηθούν να αποφύγετε τον «ύφαλο» του α' προσώπου.
- Να προσδιορίζετε με ακρίβεια τις έννοιες λέξεων και φράσεων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ορολογία που έχει προκαλέσει συζητήσεις στον ερευνητικό χώρο σας.

- Συχνά είναι και τα προβλήματα που προκαλεί η χρήση του μονοτονικού συστήματος. Μην παραλείπετε να ακολουθείτε τους κανόνες του. Στο μονοτονικό σύστημα, οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται. Μία από τις πιο συχνές εξαιρέσεις αποτελούν τα ερωτηματικά *πού* και *πώς*, που τονίζονται προκειμένου να ξεχωρίζουν από τους όμοιους τους συνδέσμους ή αντωνυμίες. Προσοχή όμως: το ερωτηματικό *τι* δεν τονίζεται ποτέ, αφού δεν υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης με άλλον όμοιο τύπο.
- Τέλος, για το *νι* (*ν*) της αιτιατικής πτώσης στα άρθρα, που συχνά προβληματίζει, σας υπενθυμίζουμε ότι διατηρείται μόνο όταν η επόμενη λέξη αρχίζει με φωνήεν ή με ένα από τα σύμφωνα *κ*, *π*, *τ*, *ζ*, και *ψ*. Επίσης το τελικό *ν* διατηρείται πάντα στην προσωπική αντωνυμία του τρίτου προσώπου αυτόν, τον, καθώς και στο τροπικό επίρρημα *σαν*.

Ορισμένες από αυτές και πολλές άλλες χρήσιμες ορθογραφικές και συντακτικές συμβουλές μπορείτε να βρείτε στα εξής (μικρά και εύχρηστα) βιβλία:

Παπαζαφείρη, Ι. (1994). *Λάθη στη χρήση της γλώσσας μας*. Αθήνα: Σμίλη.

Ιορδανίδου, Α. (Επιμ.) (1999). *Οδηγός της νεοελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.

Γενικές οδηγίες

Η πτυχιακή εργασία είναι πρωτότυπη, δηλαδή ο σχεδιασμός, η έρευνα και η συγγραφή της αποτελούν προσωπική σύνθεση του φοιτητή. Σκοπός της πτυχιακής εργασίας είναι να δείξει τις ερευνητικές και μεθοδολογικές δεξιότητες του φοιτητή και να παρουσιάσει την ικανότητά του να συνθέσει ένα επιστημονικό κείμενο στον κλάδο των σπουδών του. Έχει επίσης εκπαιδευτικό χαρακτήρα καθώς του επιτρέπει την εξοικείωση με ένα επιστημονικό θέμα και δίνει την εκπαιδευτική εμπειρία της επιστημονικής συγγραφής. Συμπερασματικά, η αξία μιας πτυχιακής εργασίας έγκειται στην πρωτοτυπία της και όχι στην απλή παράθεση στοιχείων και απόψεων άλλων. Επομένως:

1. Οι απόψεις των άλλων, που προκύπτουν από τη βιβλιογραφία που μελετήσατε, πρέπει να αντιμετωπίζονται με κριτικό πνεύμα. Οι απόψεις σας, είτε συμφωνείτε είτε διαφωνείτε, πρέπει να διατυπώνονται στο κείμενό σας και να υποστηρίζονται από λογικούς συσχετισμούς.
2. Προσπαθείτε να ομαδοποιείτε τις ενότητες της εργασίας και να εξαντλείτε ένα θέμα πριν προχωρήσετε σε άλλη νοηματική ενότητα. Αυτό θα σας βοηθήσει ώστε το κείμενο να μην είναι αποσπασματικό και μπερδεμένο.
3. Οι λογικοί σας συνειρμοί πρέπει να είναι εμφανείς στο κείμενο και να δείχνουν στον αναγνώστη την πορεία της σκέψης σας.
4. Μην θεωρείτε αυτονόητα πράγματα που δεν έχουν αναφερθεί στην εργασία.
5. Αιτιολογείτε τους συλλογισμούς σας και τα συμπεράσματά σας. Μην προβαίνετε σε αυθαίρετα συμπεράσματα που δεν προκύπτουν από την έρευνά σας.
6. Αποφύγετε τα βαρύγδουπα συμπεράσματα και τις κατηγορηματικές και απόλυτες θέσεις που δεν μπορούν να στηριχτούν σε προϊόντα έρευνας.
7. **Μην αντιγράφετε από άλλες πηγές χωρίς να δίνετε τις απαραίτητες παραπομπές.** Τα γραφόμενα των άλλων πρέπει να είναι μέσα σε “ ...” όταν χρησιμοποιούνται αυτούσια και να υπάρχει λεπτομερής παραπομπή. Παραπομπές δίνονται βέβαια σε κάθε περίπτωση που πληροφορίες προέρχονται από άλλες πηγές, ανεξάρτητα αν χρησιμοποιούνται αυτούσιες ή επεξεργασμένες.

8. Σε περιπτώσεις μετάφρασης απευθείας από ξενόγλωσσο βιβλίο πρέπει να υπάρχει αντίστοιχη σημείωση στην παραπομπή. Προσοχή στη σύνταξη των προτάσεών σας ιδιαίτερα όταν μεταφράζετε.
9. Χρησιμοποιείτε μικρές και σαφείς προτάσεις. Μην χρησιμοποιείτε τις ίδιες λέξεις πολλές φορές, και επιλέξτε λέξεις που εκφράζουν αυτό που πραγματικά και κυριολεκτικά θέλετε να πείτε.
10. Μην χρησιμοποιείτε περίτεχνο λόγο, δημιουργεί ασάφειες.
11. Ξεκινήστε να γράφετε από τα κεφάλαια που έχετε ήδη επεξεργαστεί και διαμορφώσει. Η εισαγωγή και ο επίλογος γράφονται πάντα τελευταία ή έστω συμπληρώνονται μετά το πέρας της εργασίας.
12. Αποθηκεύετε τακτικά τη δουλειά σας σε περισσότερα από ένα αντίγραφα για να αποφύγετε ανεπιθύμητες απώλειες.

Ειδικές οδηγίες

Στις περιπτώσεις εργασιών που είναι βιβλιογραφίες ή περιγραφές αρχείων θα πρέπει να συντάσσονται με βάση καθιερωμένα πρότυπα και να διασφαλίζεται η ομοιομορφία. Αν μία εργασία έχει ως θέμα τη συγκρότηση μιας βάσης δεδομένων, εκτός από την παράθεση των αναγραφών θα πρέπει να περιγραφεί και ο τρόπος δημιουργίας της καθώς και τα ηλεκτρονικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για αυτό το σκοπό.

Παραπομπές - Τεκμηρίωση

Οι παραπομπές θα ακολουθούν το σύστημα αναφορών του Harvard (*Harvard Citation System*). Δηλαδή, η παραπομπή να είναι μέσα στο κείμενο σε παρενθέσεις με επώνυμο συγγραφέα, χρονολογία: σελίδα ή σελίδες, π.χ. (Γιαννακόπουλος, 2007: 15).

Οι τυχόν υποσημειώσεις πρέπει να είναι υποσέλιδες (και με χαρακτήρες Times New Roman - 10 pt). Οι βιβλιογραφικές παραπομπές που έχουν χρησιμοποιηθεί μέσα στο κείμενο κατά την πορεία εκπόνησης της εργασίας θα παρατίθενται στο τέλος στη Βιβλιογραφία. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να διασφαλίζεται η ομοιομορφία και η προτυποποίηση στην παράθεση των πηγών και των αναφορών των πτυχιακών εργασιών.

Ενδεικτικά παραδείγματα βιβλιογραφικών αναφορών με το σύστημα Harvard

Για βιβλία - μονογραφίες:

- Brophy, P. (2007). *The library in the twenty-first century*. London: Facet Publishing.
- Delsalle, P. (1998). *Une histoire de l'archivistique*. Quebec: Presses de l'Universite.
- Hunger, Herbert (1995). *Ο κόσμος του βυζαντινού βιβλίου. Γραφή και ανάγνωση στο Βυζάντιο*, μτφρ. Γ. Βασίλαρος. Αθήνα: Καρδαμίτσα, 65.
- Turner, J. (1996). *Teaching Library Use: A Guide*. London: Greenwood Press.
- Λούκος, Χρήστος (επιμ.) (2003). *Δημοτική Βιβλιοθήκη Ερμούπολεως: Κατάλογος*. Ερμούπολη, αρ. 338.
- Σκιαδάς, Ν. Ε. (1982). *Το χρονικό της ελληνικής τυπογραφίας, Γ΄*. Αθήνα: Gutenberg, 142-143.

Για κεφάλαια σε βιβλία:

- Harrar, H. J. (1975). Photographs, pictures and prints. In: Grove, P.S. (ed), *Non-print media in academic libraries*. Chicago: American Library Association. pp. 173-192.

Για άρθρα περιοδικών:

Kirkendall, K. (1998). «Teaching the online catalogue user». *Library Review*, 19(4), pp. 27-28.

McLeod, J., *et al* (1998). «Records Management Today». *Managing Information*, 5 (7), pp. 23-26.

Για άρθρα εφημερίδων:

Fennelle, E. (1998). «The harsh law of averages». *The Times*. 22 September, p. 41.

Για ιστοσελίδες και ηλεκτρονικά (ψηφιακά) τεκμήρια:

Nicholas, D. (1998). «Hacking the net». *Ariadne*, Issue 16, July. <http://www.ariadne.ac.uk/issue16/cover> [Viewed 22-9-98].

Χρήσιμες οδηγίες παρουσίασης βιβλιογραφικών αναφορών

Παραπομπές σε μονογραφίες

Όνοματεπώνυμο συγγραφέα /ων (έως τριών, αλλιώς αναφέρεται μόνο ο πρώτος με την ένδειξη κ.ά.).

Χρονολογία σε παρένθεση.

Τίτλος και υπότιτλος με πλάγια στοιχεία.

Αριθμός τόμου (σε περίπτωση πολύτομων έργων). Για τα ελληνικά βιβλία, ελληνική αρίθμηση (Α΄, Β΄ κ.λπ.). Για τα λατινικά, λατινική (I, II, κ.λπ.).

Τόπος: Εκδότης.

Σελίδες. Σε περίπτωση βιβλιογραφιών ή καταλόγων μπορούμε να παραπέμψουμε στον αριθμό του λήμματος.

Παραπομπές σε περιοδικά και συλλογικούς τόμους

Όνοματεπώνυμο συγγραφέα/ων (στην ονομαστική).

Χρονολογία σε παρένθεση.

Τίτλος (και υπότιτλος του άρθρου) σε εισαγωγικά.

Τίτλος περιοδικού με πλάγια στοιχεία.

Τόμος περιοδικού (με αραβικούς αριθμούς).

Σελίδες.

Παραπομπές σε ηλεκτρονικές πηγές

Τα στοιχεία που αφορούν συγγραφέα και τίτλο αναφέρονται όπως παραπάνω και ακολουθούν: Είδος ηλεκτρονικής πηγής, διεύθυνση στο διαδίκτυο, ημερομηνία πρόσβασης, σε αγκύλες.

Παράδειγμα

Jackson, Mary E. (1977). "The application of the ILL Protocol to existing ILL systems", *63rd IFLA General Conference, August 31-September 5* [τεκμήριο www, URL: <http://www.ifla.org/IV/ifla63/63jacm2htm>, ημερομηνία πρόσβασης: 5.3.2001].

Σε περιπτώσεις που αναφερόμαστε σε πληροφορία που υπάρχει σε δικτυακό τόπο παραπέμπουμε στην ηλεκτρονική του διεύθυνση.

Περισσότερες πληροφορίες και παραδείγματα μπορούν να αναζητηθούν σε σχετικές ιστοσελίδες, όπως οι παρακάτω, οι οποίες παρατίθενται ενδεικτικά, από το University of Exeter ή το Leeds Metropolitan University:

http://education.exeter.ac.uk/dll/studyskills/harvard_referencing.htm

<http://www.leedsmet.ac.uk/lskills/open/sfl/content/harvard/>

Προτείνεται επίσης η μελέτη του online εκπαιδευτικού υλικού-προγράμματος ΩΡΙΩΝ, που έχει αναπτυχθεί και φιλοξενείται από τη Βιβλιοθήκη του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΑΤΕΙ) Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για ένα online πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας, το οποίο μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσης αναφορικά με τη σωστή χρήση της πληροφορίας αλλά και στην εκπόνηση εργασιών. Το ΩΡΙΩΝ είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://orion.lib.teithe.gr>

Μορφή αρχείων

Οι φοιτητές υποχρεούνται να παραδίδουν και ένα (1) CD με την εργασία τους συγχωνευμένη σε ένα και μοναδικό αρχείο. Προαιρετικά, μία πτυχιακή εργασία μπορεί να συνοδεύεται και με το αρχείο παρουσίασης.

Τα αρχεία των εργασιών να είναι πάντα σε .doc μορφή (Microsoft Word) και οι παρουσιάσεις σε .ppt μορφή (Microsoft Power Point). Δεν πρέπει να ξεπερνούν σε μέγεθος τα 40 MB και να μην είναι προστατευμένα με κανένα τρόπο (χρήση συνθηματικών, ειδικών δικαιοδοσιών ή μηχανισμών προστασίας από αντιγραφή).

Ονοματολογία αρχείων (filenames)

Για το όνομα του αρχείου πρέπει να χρησιμοποιούνται λατινικοί και πεζοί (μικροί) χαρακτήρες. Δομή: επώνυμο, πρώτο γράμμα του ονόματος, κάτω παύλα (underscore) (_) και μια λέξη χαρακτηριστική του θέματος (από τον τίτλο, από λέξη-κλειδί, ή από συντομογραφία), π.χ. lambrouk_models. Σε περίπτωση ομαδικών πτυχιακών εργασιών, οι συγγραφείς μπαίνουν αλφαβητικά σύμφωνα με το λατινικό αλφάβητο και διαχωρίζονται με παύλα και στη συνέχεια ακολουθείται η ίδια λογική όπως και παραπάνω, π.χ. karpontinim-bourae_thesauri.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (ΤΕΙ) ΑΘΗΝΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Τίτλος εργασίας (26pt)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Όνομα φοιτητή (20pt)

Επιβλέπων καθηγητής

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2009